Jutarnji list večernje izdanje, 11.11.2015, str. 32, A3

Evidencijski broj / Article ID: 16160766
Vrsta novine / Frequency: Dnevna
Zemlja porijekla / Country of origin: Hrvatska
Rubrika / Section:



'HINKEMANN' U REŽIJI IVANA VUKA TORBICE U ZKM-u

Mračna i uznemirujuća predstava prema tekstu genijalnog dramatičara

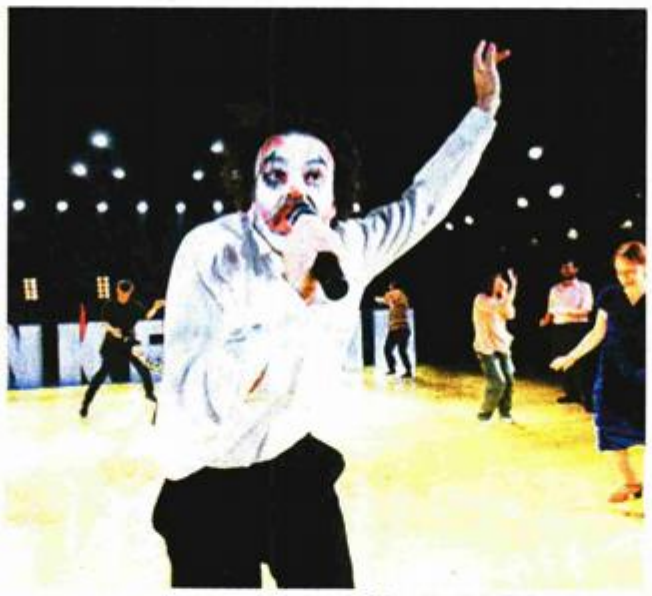
Kontekst Tollerove drame blizak nam je utoliko što su invalidi rata i naša tema

PIŠE **TOMISLAV ČADEŽ**

Vrijedna je gledanja druga ovogodišnja premijera u Zagrebačkom kazalištu mladih, po drami "Hinkemann" njemačkog ekspresionističkog dramatičara Ernsta Tollera (1893. - 1939.), u prijevodu Borisa Perića i režiji mladog Igora Vuka Torbice (r. 1987.). Predstava traje osjetno dulje od dva sata, nema stanke, mračna je i uznemirujuća. Kontekst Tollerove drame blizak nam je utoliko što su invalidi rata i naša, na žalost, aktualna tema, a dalek utoliko što Toller govori o jednoj mnogo čvršćoj i okrutnijoj civilizaciji, u sklopu koje je mnogo drastičnije biti gubitnik.

Čovjek - medvjed

Toller je propali revolucionar i genijalan dramatičar, kakav je bio i Karl Georg Büchner gotovo cijelo stoljeće ranije. Njegov vojnik Hinkemann kao da je potomak Büchnerova Woyzecka: i on je grubijan, mora da završi kao zločinac, žena ga vara, prijatelja nema, a patrijarhalni okvir čini ga nesposobnim da prizna poraz. Groteska u kojoj obitava nije simbolička, pošto je u ratu izgubio ne samo živce nego i spolovilo, preživljava tako što u cirkusu živе zubima kolje štakore i miševe, on je čovjek-medvjed, biće pogodno za eksperiment, baš kao i Woyzcek, on je homonuklus, čovječuljak, čija pojedinačnost nikoga ne zanima.



Groteska u kojoj obitava junak nije simbolička pošto je u ratu izgubio ne samo živce nego i spolovilo

Torbica je za redatelja, kad su iskustvo i razvoj posrijedi, još beba, ali očito je da je njegov "plač" već sad autentičan. Ono što je u Tollera dramatično, on naglašuje, a što je u Tollera statično, pretvara u redateljske komentare. Glumci se ponekad obraćaju publici kao glumci, prekidaju "čaroliju glume", i vjerujem da je to redateljeva posveta davnim sporovima oko komada, čije su izvedbe po njemačkoj prekidali crni desničari. Toller je s dolaskom Hitlera na vlast pobjegao iz Njemačke u Ameriku, kao i mnogi drugi njemački intelektualci židovskog i ljevičarskog backrounda, ali nije mogao (kao i mnogi poslije njega) prevladati pogled u budućnost, shvatio je da će mu pobiti nacisti bližnje, pa je sebi oduzeo život već 1939. Toller jest ljevičar, ali nije ideolog. Njegovi likovi nisu dakle konstrukti koji služe za prenošenje kakvih piščevih stavova, već su eto jedino nesavršena bića, razapeta između spola i sebičnosti. Ljudi nisu dobri, a sistemi se mijenjaju, rekao bih.

Autorov sarkazam

Hinkemanna igra Rakan Rushaidat, kao šutljivog, okrutnog muškarca koji ne može prihvatiti da više ne zadovoljava "klasičnu" sliku mužjaka. Njegov invaliditet više je mentalni nego anatomski. Prema supruzi Greti on se ponaša kao ranjena zvijer, cvili ali i konkretno prijeti. Tu suprugu, Grete Hinkemann, jako hrabro igra Mia Biondić. Mlada glumica riskirala je da sačini lik jedne zbilja uvjerljive paćenice, ženice za pet sa svega jednom "manom": ne može odoljeti spolu. Ona bi Hunkemanna više htjela voljeti nego što ga voli.

Tollerov neobuzdan sarkazam, ekspresionističku montažu crnih senzacija, redatelj je prije svega prikazao kroz lik Majstora ceremonije, svojevrsnog Eulenspiegela, Petricu Kerempuha, u kojem možda sam đavo obitava. Igra ga, u više njegovih pojava, izvanredni Ozren Grabarić (gost iz Gavelle), kao čas smiješnog čas dijaboličnog pripovjedača, čas perverzno-pohlepno deformiranog čas racionalnog i uspravljenog cinika s ponešo empatije...

Maketa od slova

Trinaest je glumaca na pozornici, a valja izdvojiti lijep nastup i drugih mladih glumaca u predstavi: Dade Ćosića u tri sporedne uloge i Milice Manojlović u njih isto toliko. I tek nešto iskusniji Vedran Živolić odlično igra - psa.

Kostimi Doris Kristić pričaju priču u rasponu od programiranog realizma do nadrealnog pretjerivanja, u jednoj su izmjeni simboli totalitarnog, u drugoj oznake klasne pripadnosti. Scena Branka Hojnika velika je platforma s parketima i velikom maketom od slova u pozadini. Rekao bih, ujedno ogoljuje i utopljuje prostor za igru, u skladnoj suradnji s gotovo baroknom glazbom Nenada i Alana Sinkauza.●

Presscut d.o.o. -- Domagojeva 2, 10000 Zagreb, Croatia -- tel.: +385 1 4550 385, fax.: +385 1 4550 407 -- www.presscut.hr -- helpdesk@presscut.hr